INTEGRAREA COPIILOR CU CES ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL DE MASĂ

Prof. înv. primar, Bobeică Mariana
Școala Gimnazială „Ion I. Graure" Bălteni

Frumusețea omenirii constă în diversitatea etniilor de pe pământ, fiecare dintre acestea contribuind la patrimonial cultural mondial, cu specificul ei.

Fiecare copil este unic și își are propria sa valoare, indiferent de problemele pe care le prezintă în procesul de învățare școlară. Recunoașterea drepturilor egale pentru toți oamenii, în general și pentru toți copiii, în special, fără discriminare, subliniază faptul că nevoile fiecăruia sunt la fel de importante.

În Declarația Mondială asupra „Educației pentru toți", la articolul 3, se afirmă: „Nevoile școlare ale persoanelor deficiente/ cu handicap cer o atenție specială. Trebuie întreprinse măsuri pentru asigurarea accesului la educație fiecărei categorii de personae deficiente, ca parte integrantă a sistemului de învățământ".

Educația specială este o formă adaptată de pregătire școlară și asistență complexă (medicală, educațională, socială, culturală) destinată persoanelor care nu reușesc să atingă temporar sau pe toată durata școlarizării nivelurile instructive-educative corespunzătoare vârstei, cerute de învățământul obișnuit.

În România sunt utilizate multe concepte referitoare la persoanele care fac obiectul educației speciale: deficiență, incapacitate, handicap, dizabilitate, cerințe educative speciale.

Cerințele educative speciale (CES) desemnează necesități educaționale suplimentare, complementare obiectivelor generale ale educației, adaptate particularităților individuale și celor caracteristice unei anumite deficiențe sau tulburări/dificultăți de învățare, precum și o asistență complexă (medicală, educațională etc.).

Integrarea școlară desemnează un proces de adaptare a copilului la cerințele școlii pe care o urmează, de stabilire a unor raporturi afective positive cu membrii grupului școlar (clasă) și de desfășurare cu succes a prestațiilor școlare. Asimilarea de către copil a statutului de elev este rezultatul unor modificări interne în echilibrul dintre anumite dominante de personalitate cu consecințe în planul acțiunii sale.

Integrarea școlară a copiilor cu CES este o problemă stringentă care în ultimii ani a început să-și găsească rezolvarea și în țara noastră. O școală obișnuită cu o orientare incluzivă reprezintă mijlocul cel mai eficient de combatere a atitudinilor de discriminare, un mijloc care creează comunități primitoare și construiesc o societate incluzivă care oferă educație pentru toți copiii. Mai mult, asigură o educație eficientă pentru majoritatea copiilor și îmbunătățesc eficiența, chiar și rentabilitatea sistemului de

învățământ. Să nu uităm că și confortul psihologic oferit de mediu este determinant într-o evoluție a formării și dezvoltării personalității umane. Uităm adesea că ne naștem cu drepturi egale și că doar șansele nu sunt egale? Nu putem face abstracție de faptul că în țara noastră avem și copii instituționalizați. Important este să dorim să ne schimbăm atitudinea vis-à-vis de aceștia. Rolul nostru al tuturor este de a participa efectiv la schimbarea mentalității societății, oferind informații și practici ancorate în realitate. Trebuie să găsim diverse modalități de integrare socială a copiilor cu CES, pentru a diminua factorii care duc la o instabilitate emoțională, la un limbaj insuficient dezvoltat, la un comportament dificil.

Progresele înregistrate de psihologia şi pedagogia diferenţiată, perfecţionarea tehnicilor de cunoaştere a dezvoltării psihice a copiilor au permis să se distingă categorii mai nuanţate de copii în raport cu capacitatea lor de răspundere la exigenţele şcolare. În rândul acestora, alături de elevii cu CES integraţi individual, există şi elevi cu dificultăţi de învăţare, cu ritm lent de acumulare de achiziţii dar cu intelect normal. Confundaţi adesea cu elevii din prima categorie sunt nestimulaţi sau categorizaţi ca atare. Alternativă a învăţământului special, educaţia integrată permite acordarea serviciilor de sprijin pentru copiii cu posibilităţi reale de recuperare şi reintegrare, care altădată ar fi fost orientaţi către şcoala specială. Pentru a realiza integrarea copiilor cu CES, trebuie să acţionăm asupra diferitelor nivele de dezvoltare a personalităţii lor, şi anume: la nivel biologic, la nivel psihic, la nivel social.

Scopurile principale ale relaţiei dintre şcoală, familie şi comunitate, în vederea integrării copiilor cu nevoi speciale sunt:

- informarea şi sensibilizarea comunităţii locale cu privire la posibilitatea recuperării educaţiei chiar şi pentru copiii ce au abandonat şcoala;
- sporirea conştientizării din partea comunităţii şcolare a necesităţii implicării în transformarea şcolii într-o şcoală integrativă;
- schimbarea mentalităţii şi atitudinii opiniei publice faţă de copiii cu nevoi speciale;
- dezvoltarea unei reţele de cooperare în domeniul educaţiei, implicată în procesul de integrare (ex.: poliţia, serviciile sociale, spitale, etc.);
- implicarea părinţilor copiilor din clasă în vederea reacţionării mai rapide la probleme şi acordarea sprijinului suplimentar copiilor cu nevoi speciale;
- implicarea comunităţii în sprijinul acordat copiilor cu nevoi speciale;
- elaborarea programelor şcolare de informare şi pregătire a comunităţii locale pentru educaţia incluzivă, prin aceasta înţelegând adaptarea şcolii la cerinţele speciale ale fiecărui copil, indiferent de problemele acestuia, şi nu a copilului la cerinţele şcolii, găsirea unor strategii didactice adecvate, a unor metode şi tehnici de lucru specifice: planificare, instruire, evaluare.

Integrarea şcolară a copiilor cu cerinţe speciale în învatamântul de masă presupune:

- ✓ a educa copiii cu cerinţe speciale în şcoli obişnuite, alături de copiii normali;

- ✓ a asigura servicii de specialitate (recuperare, terapie educaţională, consiliere şcolară, asistenţă medicală şi socială etc.) în şcoala respectivă;
- ✓ a acorda sprijinul necesar personalului didactic şi managerilor şcolii în procesul de proiectare şi aplicare a programelor de integrare;
- ✓ a permite accesul efectiv al copiilor cu cerinţe speciale la programul şi resursele şcolii obişnuite (biblioteca, terenuri de sport etc);
- ✓ a încuraja relaţiile de prietenie şi comunicarea între toţi copiii din clasă/şcoală;
- ✓ a educa şi ajuta toţi copiii pentru înţelegerea şi acceptarea diferenţelor dintre ei;
- ✓ a ţine cont de problemele şi opiniile părinţilor, încurajându-i să se implice în viaţa şcolii;
- ✓ a asigura programe de sprijin individualizate pentru copiii cu cerinţe speciale;
- ✓ a accepta schimbări în organizarea şi dezvoltarea activităţilor instructiv-educative din şcoală.

Toți copiii sunt educabili și au dreptul la o formă de educație pe măsură. Guvernul și autoritățile locale sunt obligate să asigure condițiile necesare pentru educația tuturor copiilor. Reformele în educație iau în considerare și copiii cu dizabilități și/sau aflați în situații de risc.

Școlile obișnuite dezvoltă o serie de servicii de sprijin pentru copiii cu diferite cerințe educative speciale:

- ➢ Pentru copiii cu tulburări de limbaj și cu dificultăți de învățare există „centre logopedice interșcolare" care au specialist care desfășoară terapii specifice pentru corectarea tulburărilor de limbaj și pentru depășirea dificultăților de învățare. În aceste cabinete au acces toți copiii care frecventează învățământul obișnuit și care au fost depistați de către profesorii logopezi care funcționează aici ca având o tulburare de limbaj.
- ➢ Pentru copiii cu tulburări de comportament și dificultăți de adaptare există „centrele de asistență psihopedagogică" care dispun de consilieri psihopedagogi care oferă servicii atât copiilor aflați în situație de risc și criză cât și familiilor acestora. Pentru copiii cu deficiențe diagnosticați în comisiile pentru protecția copilului există serviciile profesorului de sprijin/intinerant.

Copiii cu deficiențe integrați în învățământul de masă au dreptul la terapii specifice de recuperare realizate de specialiști în domeniu, în funcție de dizabilitatea lor și, în plus, profesorul de sprijin realizează un plan de intervenție personalizat și adaptarea curriculară necesară, în urma consultării cu cadrul didactic de la clasă.

Pentru integrarea cu succes a copiilor cu CES în învățământul de masă, în grupele obișnuite de copii sunt necesare:

- ✓ Existența unor centre de resurse, informare și comunicare;
- ✓ Formarea inițială și continuă a cadrelor didactice în problematica CES;
- ✓ Adaptarea și flexibilitatea curriculum-lui (pre)școlar;

- ✓ Evaluarea progresului școlar al copiilor cu CES integrați în grădinițele obișnuite;
- ✓ Implicarea, încurajarea participării părinților, schimbul de informații, consilierea părinților în măsura solicitărilor și a necesităților, mobilizarea resurselor umane disponibile și competente.

Prezența în colectivul grupei a unor astfel de copii, solicită efort crescut din partea dascălului sub toate aspectele: pregătirea pentru lecții, pentru activități extrașcolare; atitudinea față de toți copiii grupei. Educatoarea trebuie să ofere copilului cu CES tratarea individuală de care are nevoie în toate etapele unei activități, pentru ca acesta să recupereze neajunsurile, să valorifice în mod compensatoriu potențialul sănătos, dar să nu neglijeze pe ceilalți copii din grupă. Intervenția educațională trebuie însoțită de atitudinea pozitivă a cadrelor didactice și a familiei față de copiii cu cerințe educative speciale.

Bibliografie:

- Alois, Gherguț, *Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale – strategii diferențiate și inclusive în educație,* Editura Polirom, București, 2006
- ***_Dezvoltarea practicilor inclusive în școli_, Ghid managerial, UNICEF, 1999
- ***_Integrarea școlară a copilului cu dificultate/cu nevoi speciale_ – Ghid pentru directorul de școală, Colecția CRIPS – Resurse pentru formare, 2002